

Nr 126.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående understöd åt Erik Vilhelm Nilsson; given Stockholms slott den 21 februari 1930.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Under Hans Maj:ts
Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

Harald Malmberg.

Utdrag av protokollet över försvarsärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 21 februari 1930.

Närvarande:

Statsministern LINDMAN, ministern för utrikes ärendena TRYGGER, statsråden LÜBECK, BESKOW, BORELL, VON STEYERN, MALMBERG, BISSMARK, JOHANSSON, DAHL.

Departementschefen, statsrådet Malmberg anför:

I en till Kungl. Maj:t ställd skrift, dagteknad den 14 mars 1929, har C. V. Nilsson från Halmstad gjort framställning om att hans son Erik Vilhelm Nilsson, vilken ådragit sig kroppsskada under militärtjänstgöring, måtte komma i åtnjutande av ersättning utöver honom av riksförsäkringsanstalten på grund av olycksfallet tillerkänd livränta.

Av handlingarna i ärendet inhämtas, att Erik Vilhelm Nilsson under värnpliktstjänstgöring vid Hallands regemente den 16 september 1924 åsamkades en skottskada i vänstra tinningtrakten, då han under övning hade att

framrycka mot en med ett kulsprutegevär försedd post; att olyckan sannolikt förorsakats av att med kulsprutegeväret, som skolat matas med lös ammunition, kommit att avlossas ett skarpt skott och att Nilsson träffats av lössprängda flisor från kulan; att omständigheterna tala för att skottet avlossats på kortare avstånd än 100 meter, vilket är minimiavstånd vid skjutning med lös ammunition; att ingen dock kunnat göras ansvarig för att uppsåtligen eller av vårdslöshet hava vållat skadan; att Nilsson alltsedan han drabbats av olycksfallet lidit av ofta återkommande epileptiska anfall, rubbningar i talförmågan m. m., för vilka sjukdomar erfordras särskild läkarvård; att han enligt den 5 december 1928 avgivet läkarutlåtande på grund av sin epilepsi måste betraktas såsom för all framtid oduglig till allt arbete; att hans arbetsförtjänst under den del av år 1924, då han var anställd vid aktiebolaget Götaverken i Göteborg, eller under 36 veckor, utgjorde 2,641 kronor; att han av nämnda arbetsgivare erhållit vitsord att under sin anställningstid hava utfört sitt arbete raskt och noggrant samt i sitt yrke (elektrisk montör) visat stor skicklighet, varför han, om han kunnat fortsätta sitt arbete, haft att påräkna varaktig anställning hos ifrågasvarande aktiebolag; att riksförsäkringsanstalten, som utgivit sjukhjälp till Nilsson under tiden 6 november 1924—30 juni 1927 med undantag av vissa tidsperioder, då han åtnjutit underhåll och vård genom militär myndighets försorg, tillerkänt honom livränta för tiden 1 juli 1927—31 december 1930 enligt förordningen den 18 juni 1909 om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring, med den ändrade lydelse nämnda förordning erhållit genom förordningen den 4 juni 1920, med högsta medgivna belopp för år eller 900 kronor, varvid olycksfallsskadan beräknats medföra fullständig förlust av arbetsförmågan; att anstalten förklarar, att frågan om ersättning åt Nilsson efter den 31 december 1930 komme att upptagas till prövning, sedan förnyad utredning angående hans hälsotillstånd och arbetsförmåga i vanlig ordning verkställt; samt att Kungl. Maj:t genom beslut den 27 januari 1928 medgivit, att till honom finge — utöver honom av riksförsäkringsanstalten tillerkänd ersättning — utbetalas en gratifikation av 500 kronor från beväringmanskapets invalid- och pensionsfond.

Arméförvaltningens civila departement, som den 16 april 1929 avgivit utlåtande i ärendet, har därvid anfört, att förre värnpliktige Nilsson av riksförsäkringsanstalten tillerkänts den högsta ersättning, som jämlikt förordningen den 18 juni 1909, med däri den 4 juni 1920 vidtagen ändring, kunde ifrågakomma på grund av under militärtjänstgöring ådragen kroppsskada. Enär han vore att betrakta såsom för framtiden oduglig till allt arbete, vore det högst sannolikt, att han jämväl för tid efter den 31 december 1930 och så länge han levde komme att av riksförsäkringsanstalten tillerkännas livränta med högsta medgivna belopp eller 900 kronor för år. Till någon ersättning härutöver på grund av ifrågasvarande olycksfallsskada vore han följaktligen författningsenligt icke berättigad.

I betraktande av de lidanden, Nilsson fått utstå och framdeles säkerligen komme att få utstå i anledning av den honom övergångna kroppsskadan, syntes det emellertid departementet, som om billigheten fordrade, att någon högre årlig ersättning än den författningsenligt medgivna tilldelades honom. Vad anginge beloppet av en dylik ersättning, tilläte sig departementet till en början erinra därom, att genom förordningen den 18 juni 1927 om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring, ersättningsbeloppen för under dylik tjänstgöring ådragna kroppsskador väsentligen höjts, under förutsättning likväl att olycksfallet inträffat efter den 1 januari 1928. Sålunda stadgades i 6 § 2 mom. av förordningen, att livränta skulle, därest olycksfallet medfört bestående förlust av arbetsförmågan, utgivas med ett årligt belopp motsvarande två tredjedelar av den skadades årliga arbetsförtjänst. Vidare stadgades i samma paragraf, att vid förlust av arbetsförmågan livräntan finge, när den skadades tillstånd krävde särskild vård, med hänsyn härtill bestämmas till högre belopp än nyss nämnts, likväl ej överstigande beloppet av den årliga arbetsförtjänsten. För den händelse nämnda förordning varit å Nilsson tillämplig, skulle alltså, enär den skadades tillstånd i här föreliggande fall enligt uppgift krävde särskild vård och då den årliga arbetsförtjänsten för den kategori värnpliktiga, Nilsson tillhört, jämlikt 8 § i förordningen antoges utgöra vid tiden för olycksfallet 1,764 kronor, livränta hava tillkommit honom med belopp ej överstigande 1,764 kronor men ej heller understigande 1,176 kronor. Med hänsyn till här ifrågasvarande olycksfallsskadas säregna och svårartade beskaffenhet samt de ödesdigra verkningar, den medfört för den skadade, torde man kunna taga för givet, att livräntebeloppet under angivna förutsättning fastställts till det högsta möjliga eller 1,764 kronor. En livränta av denna storlek ansåge departementet böra jämväl under nuvarande förhållanden tillkomma Nilsson. Emellertid föreskrevs uttryckligen i övergångsbestämmelserna till sagda förordning, att ersättningsanspråk, som grundades på olycksfall, som inträffat eller sjukdom, som yppats före den 1 januari 1928, skulle bedömas enligt äldre bestämmelser. Någon ersättning enligt bestämmelserna i den av Kungl. Maj:t med riksdagen utfärdade förordningen den 18 juni 1927 om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring, torde därför icke utan riksdagens medgivande kunna tillerkännas Nilsson. Några betänkligheter mot ett dylikt medgivande med avseende å därav eventuellt uppkommande konsekvenser torde knappast kunna anföras, då det väl ytterst sällan, möjligen någon enstaka gång förekommit, att ett i militärtjänst under fredstid inträffat olycksfall medfört sådana för den skadade ödesdigra verkningar, som i här föreliggande fall påvisats. Åtminstone kände departementet icke till något före den 1 januari 1928 inträffat fall, där den skadade fått utstå lidanden jämförliga med dem, Nilsson utstått eller komme att få utstå. Departementet ansåge sig därför i föreliggande fall kunna tillstyrka framställning till riksdagen om dispens från de i ovannämnda förordning den 18 juni 1927 meddelade övergångsbestämmelser. För den händelse departementets förslag skulle vinna statsmakternas bifall, torde den Nilsson till-

kommande livräntan, till den del den icke täcktes av den från riksförsäkringsanstalten utgående författningsenligt medgivna, böra gäldas från beväringssmanskapets invalid- och pensionsfond. Den förhöjda livräntan syntes böra utgå från och med den 1 januari 1929. På grund av vad sålunda anförts hemställde departementet, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva, att till förre värnpliktige Nilsson finge — utan hinder därav att det olycksfall, på vilket nu föreliggande ersättningsanspråk grundades, inträffat före den 1 januari 1928 — från och med den 1 januari 1929 från beväringssmanskapets invalid- och pensionsfond utbetalas en årlig ersättning med ett belopp, motsvarande skillnaden mellan den livränta, som, därest förordningen den 18 juni 1927 om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring, varit å Nilsson tillämplig, skulle enligt beslut av riksförsäkringsanstalten tillkommit honom, samt den Nilsson eljest tillkommande livränta.

I avgivet utlåtande den 16 augusti 1929 har *statskontoret* erinrat, att Kungl. Maj:t och riksdagen så sent som år 1927 beslutat angående höjning av den för skada under militärtjänstgöring utgående ersättningen och att därvid den livränta, som skulle utgå, därest olycksfallet inträffat före den 1 januari 1928, bestämts till annat och lägre belopp än livränta i anledning av olycksfall, inträffat efter sagda dag. Då ett avsevärt antal livräntor nu utginge enligt de ofördelaktigare grunder, som gällde för olycksfall, inträffade före den 1 januari 1928, skulle det kunna medföra vittomfattande konsekvenser, om i ett dylikt fall ytterligare ersättning beviljades utöver vad som jämlikt ovannämnda grunder tillkomme vederbörande. Av denna anledning hade statskontoret också i utlåtande till Kungl. Maj:t den 16 mars 1929 hemställt, att en av förre furiren B. V. Rosengren gjord ansökning om förhöjd livränta icke måtte vinna bifall. Visserligen syntes i nu omhandlade fall förligga synnerigen ömmande omständigheter, men ansåge sig statskontoret likväl med hänsyn till vad ovan anförts icke heller kunna tillstyrka bifall till förevarande ansökning. Därest Kungl. Maj:t dock funne sig vilja medgiva höjning i den Nilsson tilldelade livräntan, torde frågan härom böra underställas riksdagens prövning.

Departements-
chefen.

Ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring, utgår enligt bestämmelserna i förordningen den 18 juni 1927, vilken förordning trätt i kraft den 1 januari 1928. Genom ifrågavarande förordning har förordningen den 18 juni 1909 om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring, upphävts, dock att ersättningsanspråk, som grundas på olycksfall, som inträffat eller sjukdom som yppats före den 1 januari 1928, skall bedömas enligt äldre bestämmelser.

Såsom av utredningen i ärendet framgår, har riksförsäkringsanstalten med stöd av bestämmelserna i förordningen den 18 juni 1909, med den ändrade lydelse nämnda förordning erhållit genom förordningen den 4 juni 1920, tillerkänt Nilsson livränta med det högsta belopp för år, som kan

utgå jämlikt nämnda författningar, eller 900 kronor. Arméförvaltningens civila departement har föreslagit, att Nilsson måtte, utan hinder därav att det honom övergångna olycksfallet inträffat före den 1 januari 1928, tillerkännas livränta enligt de förmånligare grunder, som angivas i förordningen den 18 juni 1927. Med hänsyn till vad statskontoret anfört i fråga om eventuellt uppkommande konsekvenser av en dylik dispens har jag icke funnit mig kunna förorda ett bifall till civila departementets förslag.

Emellertid synas de omständigheter, som förelegat vid olyckstillfället, kunna betraktas såsom tämligen enastående. Det torde nämligen icke vara uteslutet, att skadan försakats av att ett skarpt skott avlossats, sannolikt på kortare avstånd än minimiavståndet — 100 meter — för skjutning med lös ammunition. Berörda förhållanden tyda på, att nödig varsamhet icke blivit iakttagen, oaktat ingen direkt kunnat göras ansvarig för att hava vållat olyckan. Då Nilsson alltsedan olycksfallet lidit av ofta återkommande epileptiska anfall, rubbningar i talförmågan m. m. och enligt läkarintyg är för all framtid oförmögen till arbete, måste omständigheterna i förevarande fall betecknas såsom synnerligen ömmande.

På grund av vad i ärendet sålunda förekommit anser jag, i likhet med arméförvaltningens civila departement, att starka billighetsskäl tala för att Nilsson tillerkännas något ytterligare understöd av statsmedel utöver vad han uppbär i livränta från riks försäkringsanstalten. Jag får i sådant avseende föreslå ett understödsbelopp av 600 kronor, vilket lämpligen torde böra utgå från och med den 1 januari 1930 och bestridas från allmänna indragningsstaten.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva, att Erik Vilhelm Nilsson må — utöver honom från riks försäkringsanstalten tillerkänd livränta — från och med den 1 januari 1930 under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära ett årligt understöd av 600 kronor, utan rätt att därå åtnjuta dyrtidstillägg.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställen behagar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten lämna bifall samt förordnar, att proposition av den lydelse bilaga vid detta protokoll utvisar skall avlåtas till riksdagen.

Ur protokollet:

Alf Ewerlöf.
